

Avregleringen som skapade utmaningar och möjligheter för dagligvaruhandeln

Freparts kassalinjeställ för receptfria läkemedel

Efter att avregleringen av receptfria läkemedel skett 2010 fick dagligvaruhandeln tillgång till en helt ny kategori. Nya möjligheter gavs, men det innebar även utmaningar i form av ett regelverk och kontroller. En stor del av det nya regelverket kom att handla om hur receptfria läkemedel får förvaras och exponeras.

Vad innebär det regelverket för möjligheten att skapa en bra försäljning och en ökad förtjänst? Självklart har det en påverkan. All sorts begränsning av tillgänglighet riskerar att minska försäljningen. Det gäller att utveckla varuställ som tar hänsyn till alla aktörer såsom butiken, varumärkesägaren, slutkunden och dessutom även lagstiftningen.

Frepert var tidigt ute när det gällde varuställ för receptfria läkemedel. Kategorin ligger helt i linje med Freparts tänk om vikten av att produkter är synliga och lättåtkomliga, men samtidigt svåra att stjäla.

Freparts samarbete med Glaxosmithkline, som är den ledande leverantören av receptfria läkemedel i Sverige har bidragit till att ställen kontinuerligt förbättras för att passa marknadens behov.

Sveriges läkemedelsförsäljning och apoteksväsende går tillbaka så långt som till mitten av 1500-talet. Förståndare för det första svenska apoteket hette Antonius Busenius och 1575 erhöll han det första apoteksprivilegiet. Verksamheten var förlagd till Stortorget i Stockholm och från detta apotek räknar nuvarande apoteket Lejonet sitt ursprung. Från mitten av 1600-talet utvecklades apoteken på allvar och på slutet av 1700-talet inrättades så kallade sockenapotek som skulle säkra tillgången på läkemedel över hela landet. Apoteken sköttes genom ett privilegiesystem som innebar att man måste ha kunglig majestäts tillstånd att driva apotek. Ett sådant privilegium kunde vara antingen säljbart eller personligt.

Även om läkemedlen utvecklades under 1700- och 1800-talet fanns systemet med privilegierna kvar till så sent som 1920. Då avskaffade man de säljbara privilegierna. De personliga fanns fortfarande kvar och det stod vem som helst fritt att ansöka.

Vänstervågen och förstatligande

Under 1960-talet ansågs systemet med privilegier föråldrat och orättvist. Över Sverige drog en vänstervåg och socialdemokraterna fick 1968 egen majoritet i Sveriges Riksdag. Lösningen på apoteksfrågan blev att riksdagen beslöt om inlösen av de svenska apoteken. 1970 blev samtliga apotek en del av det nystartade och statligt ägda Apoteksbolaget, senare Apoteket AB.

Trots förstatligande av apoteken fortsatte partihandeln att drivas i privat regi. Kronans Droghandel var länge den största grossisten av läkemedel. Trots sitt namn var Kronas Droghandel inte statligt. Den hade grundats 1907 som en avknoppning av Apoteket Kronan. Apoteket Kronan hade i sin tur fått rätt till namnet Kronan redan år 1718, då som tack för att man hade balsamerat Karl XII kropp.

Tillbaka i privat ägo

År 2006 tog den nytilträdde borgliga regeringen initiativet till reformen som skulle innebära att läkemedelsmonopolet skulle avregleras. 2009 blev förslaget verklighet och 2010 sålde staten ut över 600 enskilda apotek till privata aktörer. Utöver privatiseringen av apoteksverksamheten fick även dagligvaruhandeln möjlighet att börja sälja receptfria läkemedel. Målet var att öka tillgängligheten och att genom ökad konkurrens sänka priserna.

Regelverk och kontroller

Distributionen av medicinska produkter via icke-medicinska leverantörer ledde till flera utmaningar. Man blev också tvungen att skapa ett gediget

regelverk och även kontrollinstanser som skulle se till att reglerna efterföljdes. Varje butik är tvungen att ansöka om tillstånd hos läkemedelsverket för att få sälja receptfria läkemedel. Det måste finnas skriftliga rutiner för hur läkemedlen får hanteras och personalen måste utbildas så att de förstår vilka regler som gäller.

Inköp av läkemedel måste göras via godkända kanaler och leverantören måste ha ett giltigt partihandelstillstånd. Det är inte tillåtet att köpa läkemedel från ett apotek och sedan sälja vidare i butik. Läkemedlen måste också ha svensk märkning och vara godkända för försäljning av läkemedelsverket. Åldersgränsen för receptfria läkemedel är 18 år, vilket ska framgå. Kontrollerna utförs av läkemedelsverket och av respektive kommun. Både tillstånd och kontroller medför kostnader för butiken.

En stor del av det nya regelverket kom att handla om

Viktigt att all skyltning för receptfria läkemedel är korrekt

hur receptfria läkemedel får förvaras och exponeras i butiken. Förvaring måste ske åtskilt från andra kategorier och ha en tydlig märkning. Det finns fastställda krav på hur skyltningen ska vara utformad. Produkterna ska även förvaras under uppsikt av personal och varuställen för receptfria läkemedel ska gå att låsa om personal inte finns tillgänglig.

Säker exponering

Vad innebär reglerna för möjligheten att skapa

säljande exponering för receptfria läkemedel, och hur påverkar det försäljningen? Självklart har det en påverkan. All sorts begränsning av tillgänglighet riskerar att minska försäljningen. Eftersom produkterna måste hållas under uppsikt måste de placeras vid utcheckningszoner. Här är konkurrensen med andra impulsvaror stor och det är viktigt att hjälpa butikerna så att läkemedlen placeras på rätt ställe.

Det gäller också att utveckla ställ som tar hänsyn till såväl lagstiftning, butiken, varumärkesägaren och inte minst slutkunden. Det är först då man får en display som kan bidra till ökad försäljning och som ger avkastning och därmed skapar värde.

Frepart var förstas tidigt ute när det gällde varuställ för receptfria läkemedel. Kategorin ligger helt i linje med Freparts tänk om vikten av att produkten är synlig och lättåtkomlig, men samtidigt svår att stjäla. En snygg design gör ställen mer attraktiva för butiken. Transparenta gavlar och transparent låsbart jalusi gör att läkemedelsprodukterna är synliga även när stället är låst. Genom åren har Frepart utvecklat ett givande samarbete med Glaxosmithkline, som är den ledande leverantören av receptfria läkemedel i Sverige. Samarbetet har bidragit till ännu bättre varuställ som har blivit mer utrymmeseffektiva och även utrustats

med ändamålsenliga ljusskyltar. Samtidigt följer ställen alla lagkrav. De är även lätta att hantera för personalen.

Den senaste utgåvan av läkemedelsställ lämnade Freparts fabrik i Tullinge i början på juni 2021. Den första installationen gjordes på ICA Maxi Erikslund i Västerås där 7 ställ monterades i kassalinjerna.

Framtiden

Redan nu ligger nästa generation på ritbordet som i först hand ska lösa problemet med att ställen inte öppnas och stängs samtidigt med kassan. Att vara lyhörd och lyssna på alla intressenter är nyckeln till att skapa säkra exponeringar.

Frepart- i kassalinjer över hela Sverige

Frepart AB har sedan början på 90-talet arbetat med utveckling och försäljning av varuställ för stöldbegärliga produkter. Ställ för tobak har varit dominerande. Frepart har bland annat introducerat de så kallade over head-ställen på svensk marknad.

I början på 2000-talet påbörjades på uppdrag av cigarettillverkaren Reemtsma en ny serie ställ avsedda för tysk marknad. Principen bygger på att ställen placeras bakom kassabandet och att personalen enkelt kan manövrera stället från sin plats i kassan.

Syftet med ställen är att minska tobaksstölderna i butik och samtidigt hålla produkterna synliga och enkla att handla. Antalet utrullade ställ överstiger idag 10 000 enheter.

Idag utvecklar Frepart ställ för varukategorier såsom receptfria läkemedel, rakvårdprodukter etc. Den röda tråden i Freparts verksamhet är att ta fram varuställ som kombinerar produktexponering med stöldsäkerhet. Varorna skall vara synliga och enkla att handla men svåra att stjäla.

Frepart AB
Mekanikervägen 10
146 33 Tullinge, Sverige

Tel: +46-8-44 99 880 www.frepart.se
info@frepart.se